

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
A vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

Az irkoztóság kóziatok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 29.

A delegációk.

Van a mi monarchiánknak egy speciális intézménye, amilyennel semmiféle más ország alkotmánya sem dicsekedhetik.

Mikor a kiegyezés műve már-már teljesen készen volt, akkor merült fel egy nagy bökkenő: a közösügyek elintézésének alkotmányos módja. Oly nehéz volt e kérdés, hogy maga a haza bölcse Deák Ferencz is fennakadt rajta. Andrássy Gyula gróf vállalkozott e kérdés megoldására s eszméjét, a delegációk intézményét Deák Ferencz is magáévá tette.

Ennek a speciális intézménynek a lényege a következőkben áll:

A közösügyekre szükséges költségek megállapítása végett úgy az osztrák, mint a magyar országgyűlés 60—60 tagból álló bizottságot, delegációt választ évenként.

Ebben a delegációban a képviselőház 40 és a főrendiház 20 taggal van képviselve. A delegációk külön, egymástól egészen függetlenül működnek és megállapodásaikat egymással írásban közlik. Ha megállapodni nem tudnak, akkor közös ülésre jönnek össze, de ezen csak a vitás kérdés felett a szavazást ejthetik meg. A közös miniszterek a delegációnak felelősek. A delegáció megállapodásait a két országgyűlés többé bíráló alá nem veheti, ellenben a közös ügyekre felvett kiadások fedezését megtagadhatja. De ez csak úgy történhetik, ha az egész budgetet elveti a magyar országgyűlés. Hanem a budget-

ből a közös költségeket külön kitörölni nem szabad.

A delegációk üléseit felváltva Bécsben és Budapesten tartják. Most az osztrák fővárosban van a sor, ahol ma fognak összeülni a delegátusok.

Tárgyalásaikat máskor is kiváló érdeklődéssel kísérik a monarchia népei, van is okuk rá, hiszen sok millió kiadást sóznak rájuk a delegációk. Az idén meg éppen sok szempontból érdekesnek ígérkeznek a delegációk ülései.

Az osztrák bonyodalmak miatt már a delegátusok megválasztása is nehezen ment. A megbukott miniszterelnök, Thun gróf semmiféle hatalommal sem tudta keresztül vinni azok megválasztását.

Növeli az érdeklődést a kvóta fel-emelés ügye.

Magasabb lévén a kvótánk, ha nem is emelkedik a közös költségvetés, mégis nagyobb összeggel kell járulnunk annak fedezéséhez.

Az exposé majd csak néhány nap múlva terjeszti a közös pénzügyminiszter a delegációk elé, de Lukács miniszter a pénzügyi bizottság tegnapi ülésén már elárult annyit, hogy emelkedik bizony a közös budget most is, bár csak nagyon mérsékelten. A vámbevételek levonásával 219.6 millió koronát tesz ki a kvóta szerint megosztandó közös kiadások összege, melyből reánk a 34.4%-os kvóta szerint 75.5 millió korona esik. Az idei közös szükségletből Magyarország 69.5 millió koronát viselt, a kvótaemeléssel a jövő évben Magyarországra háruló *tehetőbbel tehát 6.45 millió koronát* tesz ki.

Elképzelhetjük, mennyire fog ez emelkedni, ha majd előáll a hadügyminiszter az új tüzérségi felszereléssel és a hadihajókkal!

A trónbeszédnek és a külügyminiszter exposéjának mindig nagy érdeklődéssel kísért passzusa szokott lenni az, amely monarchiánknak a külföldi hatalmakhoz való viszonyáról szól. Háborus időkben kétszeresen érdekes ez. A mostani háboruban ugyan távolról sem vagyunk érdekelve, de már a kontinensen is veszedelmesen gyülemlik a háboru gyújtó anyaga. Angol és Franciaország között már feszült a viszony, Oroszország is nagyon részen áll.

Még egy szempont kölcsönöz különös érdekességet a delegációk ma kezdődő üléseinek, az a körülmény t. i., hogy Ugron és Holló személyében bevonul a delegációba a függetlenségi párt is. Ugron különben egy ízben már részt vett a delegációk ülésein. Most annál nagyobb szükség van a delegációban az ellenzék működésére, mert a nemzeti párt megszünt ellenzék lenni. Ezért kapott most a delegációkban a néppárt is két helyet.

A szokottnál is több okunk van tehát rá, hogy a delegációk tárgyalásait figyelemmel kísérjük.

A görög katolikusok és a kongrua.

A balázsfalvi gör. kath. egyházmegye hivatalos lapja az *Unirea* üdvözli a görög katolikus érsekségi zsinatot azon nagy horderejű határozata miatt, amelyeket korszakalkotóknak tart a görög katolikus egyházra nézve. Különösen az államsegélyre és a kongruára vo-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az anyósnál.

Németből A. Fromm után: H. L.

A külváros kis utcájában, egyik kapuban állottak az asszonyok s beszélgettek.

— Jönnek már? S hogy néz ki? Gazdagnak s előkelőknek mondják valóban csodálatos, hogy nem büszke meglátogatni Weinklernét — ki, ha még tiszter anyósa is, csak egy szegény suszternek a leánya.

Óh, ha az ember elgondolja, hogy az öregnek egy professzor fia van. Ilyen nem minden nap fordul elő, s ily látogatás szerencséjében nem igen részesül magunk fajta ember.

Weinklerné, az irigyelt özvegy asszony nem észrevehetetlen izgatottsággal járt kis szobáskájában ide-oda. A kávé asztal fehér abroszát, folytonosan, újra s újra simára igazította, a cukorcsészétől s kalácsos tányértól elkergette a tolakodó legyeket s a változatos kedvéért szürke gypju diszruháját, valamint fejkötőjét, mely az ő jóságos öreg redős arcát oly szépen vette körül, megkímélte s takarosan elrendezte. — Nagy fontosságú nap volt az reá nézve. Fia, az ő büszkesége s imádott bálványa, ki nem mindennapi tehetsége s lankadatlan szorgalmával tekintélyes állást s hirt szerzett a tudós-világban, Weinkler Ferencz

egyetemi tanár, két évi házassága után először vitte el hozzá fiatal feleségét, egy előkelő családból való szép urnőt. Az esküvőre csupa ártatlan félnépszerűből nem ment el, azután pedig fia egyik külföldi egyeteménél élt s az ut hozzá nagyon hosszú s nehézkes volt.

Hevesen vert az öregnek szive, midőn a lépcsőn lépéseket hallott kopogni, az egyik részéről szilárd férfiasokat — melyeket rögtön megismert, a másik részéről könnyedeket. Alig tudott »szabad«-ot kiáltani, midőn kopogtattak s nos belépett az ifju pár: derék férfiú okos s nemes arccal s egy elegánsan, előkelően kinéző nő.

Az öreg asszony nem merte, mint máskor, fiát körülölelni, oly idegennek tetszett neki az idegen nő oldalán.

— Jó napot kedves fiam. Legyen szívesen látott vendégem Nagysád. Éppen kellő időben vett észre fiától egy figyelmeztető pillantást s sietett is kijavítani: »édesem.« Oly szép öntől, hogy meglátogat engemet. Hogy van a kedves Harry-ja? Az idegenszerű név ügyetlenül csuszott ki ajkán.

— Köszönöm kedves mama — mondá a menyegye nyájasan — egész jól s legjobb felügyelet alatt hagyottuk otthon.

Zavart mosolylyal és kéztördeléssel vezette Weinklerné asszony a kávé-asztalhoz vendégeit, behozta a konyhából a kávé s finzsákat s kezdé kínálgatni vendégeit. Kérdezősködtek egymás hogyléte felől, elbeszélgettek az utazás-

ról, az időről, de a társalgás fonala minden pillanatban megakadt.

A tanár ur anyját figyelgette — ki most sehogysem akart neki úgy tetszeni, mint máskor — s szórakozottságában kissé félretolta ünnepi fejkötőjét, egy tulajdonképpen e napra, készített remekművet, a fiatal asszony nagy és kíváncsi szemekkel nézett a szobában köröskörül, hol neki minden oly idegennek tetszett, az öreg pedig félve s lopva figyelte mind kettőjüket.

Végre a tanár megnézte óráját s felállott. — Nekem, mint Ella tudja, egy kollégámat kell felkeresnem. Itt hagyom őt addig kedves anyám nálad, fél óra múlva újra itt vagyok.

A fiatal asszony esdeklő pillantást vetett férjére. »Vigy magaddal engemet is.« De a férfi alig észrevehető fejbillentéssel megtagadta ezt: elment s a két asszony egyedül maradt.

A fiatal asszony körülnézegetett a szobában s kereset valamit szórakoztatásul. Nem volt itt azonban még egy kép sem. Nincs egy arcképe sem Ferencznek gyermekkorából? — kérde ő.

— Nincs — felelte az öreg, asszony. Arra sohasem telt, az én jó férjem, életfen tartónk — még alig volt Ferencz két éves, mikor meghalt; a mennyi cipőt s ruhát ily kis hunczut, míg nagy lesz tönkre tesz, az hihetetlen. Ezért megengedhetetlen volt minden fölösleges kiadás. Ha azonban önnök valóban örömet okozna valamit az ő gyermekéveiből látni, akkor megmutatom a mi még megmaradt. Kinyitott egy

natkozó határozatokat emeli ki, a melyek szerint a zsinat elvben elfogadja az *államsegélyt* és a *kongruát*, de kijelenti, hogy ezeket csak az egyházi hatóság közvetítésével fogadhatja el, és a zsinat követeli, hogy a miniszter tartsa tiszteletben az uralkodó akaratát és a törvénynek szakaszait. Ha pedig valaki az egyházi hatóság tudta nélkül a segélyért folyamodni merészelné, az fegyelmi vizsgálat alá vonassék. Az Uniera igéri, hogy ezen fontos határozatról legközelebb bővebben fog nyilatkozni.

A miniszterelnök válasza Barabásnak.

Szell Kálmán miniszterelnök *Barabás* Bélának a »Hier« ügyében hozzá intézett interpellációjára a hétfői ülésen válaszolni fog.

Az Ugron-párt ülése.

A függetlenségi és 48-as párt *Bartha* Miklós elnöklete alatt decz. 2-án értekezletet tart.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 29.

Ferczel Dezső elnök az ülést 10 órakor megnyitja és jelenti, hogy a főrendiház legutóbbi ülésén módosítás nélkül elfogadta az utóbbi időben letárgyalt törvényjavaslatokat.

Napirend előtt

Komjáthy Béla szólal fel. A mai ülés napirendjére ki van tűzve a hazai iparnak állami kedvezményekben való részesítéséről szóló javaslata a kereskedelmi miniszternek, továbbá a zárszámadást vizsgáló bizottság jelentése az 1898. évi állami zárszámadásról és a Vaskapu szabályozás zárszámadásairól. Ezek a javaslatok nem voltak a pénzügyi bizottságnál, ezért indítványozza, hogy mivel ezek a javaslatok adóváltozást mortválnak, vétessenek le napirendről s utasítsanak a pénzügyi bizottsághoz.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter ezt nem tarthatja megengedhetőnek, mert már ki vannak tűzve napirendre a kérdéses javas-

latok, de különben is adóváltozásról nincs benyújtás.

Elnök: Mivel napirend előtti felszólalás határozat tárgyát nem képezheti, a képviselő ur helyesebben tenné, ha a javaslat tárgyalásánál tenné meg indítványát.

Szell Kálmán nem ellenzi *Komjáthy* indítványát, de ennek, mint az elnök is már enunziálta, csak a javaslat tárgyalásakor van helye. (Helyeslés).

Ezután *elnök* jelenti, hogy sem az indítvány, sem az interpellációs könyvben felszólalás be nem jegyeztetett.

Hazai ipar.

Ezétán *Rosenberg* Gyula előadó betérjlesztette a hazai iparnak állami kedvezményekben való részesítéséről szóló törvényjavaslatot. Első sorban utalt arra, hogy mennyire híjjával szükkölködik a magyar társadalom az ipari intelligenciának. Kevés a tanult iparos, mert kevesen mennek az ipari pályára. Ennek az az oka, hogy társadalmunk még nem adta meg az iparnak a megfelelő pozíciót. A törvényjavaslat hathatós támogatásban részesíti a kisipart és evégből kéri a törvényjavaslat elfogadását. (Általános helyeslés).

Komjáthy Béla kijelenti, hogy a javaslat napirendre tűzése és tárgyalása szabályellenes és miután reméli, hogy a jövőben ez nem fog előfordulni, indítványt nem nyújt be. Vitatkozik az előadóval és kijelenti, hogy Magyarországon, a míg vámközösségben leszünk Ausztriával — ipart fejleszteni nem lehet. Azt hiszi, hogy ezt az állítást az előadó sem fogja megcáfolni, ha csak hivatalból nem fogja tenni. Mi az ipari téren csak fogyasztók vagyunk, Ausztria pedig termelő. Természetes tehát, hogy nekünk a behozatalt meg kellene könnyítenünk. Azonban ennek ellenkezőjét látjuk mindenfelé. A párt a javaslatot elfogadja, de éppen olyan reménytelenül néz annak hatása elé, mint maga az előadó. Hosszasabban fejtegeti ezután, hogy külön vámterületre van szükségünk, a mely nélkül ipar el nem képzelhető. Ez pedig az állam vagyonosodásának főfeltétele. Nekünk csak cukoriparunk van, ennek megteremtésében is azonban fiskális érdekek vezették a kormányt. Szégyelné magát, ha a külföldön megtudnák, hogy ez az ország, amikor az ipar megtekintéséről és védelméről van szó, olyan nagy közönyt tanusít. Mindaddig, a míg Ausztriának textil ipara bennünket annyira nyomni fog, nálunk ipari fejlődés el sem képzelhető. Kijelenti, hogy a javaslatot ő és pártja elfogadja.

Serényi Béla gr. szerint a malomipar rég óta hanyatlak s nemsokára oda jut, hogy nem lesz képes a vámközösségen kívül eső külföldre szállítani.

Pérez kell a közigazgatás államosítására, a tisztviselők fizetésemelésére. Honnan vesszük? Ha nagyiparuuk van, könnyebben viseljük az adót. Fejlesszük a vidék nagyobb városait, igyekezzünk a vidéken ipari központokat alapítani. A javaslatot elfogadja.

Major Ferencz a kisipar pangásáról, a hitelviszonyok rosszabbodásáról beszél. A hitel-szövetkezetek törvényét pótolni, reformálni kell. Majd a mezőgazdasági ipar hanyatlásáról szól. Pedig e nélkül nem fog fejlődni az ipar. Ez irányban kell a jövő költségvetésben számolni. A javaslatot elfogadja.

A miniszter a hazai ipar pártolásáról.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter: Mindenféle ipar-programot, melyet a kormánytól kérnek, skepszissel fogad. Ő annak barátja, ha a szóról azonnal a cselekvés terére lépnek, de a jövő zenéjét nem szereti.

Magyarországon 6490 gyár van. Azt mondani tehát, hogy itt az ipar egész kezdetleges korát éli — nem lehet. A feladat az, hogy ezek fejlesztésével — nagyobbodjék gyáriparunk, kisiparunk, mezőgazdasági iparunk.

Ezzel a javaslattal azt akarja elérni, hogy az ipart fejlesszük. Hiába mondja *Komjáthy*, hogy ez a kizsárolt ország nem képes már erre. Ha képes, 450 milliót adjon a külföldről behozott iparcikkért, — ő nem kíván mást, mint hogy ennek egy részét itthon vegyék meg. Nem erőszakos módon, mert okos ember nem kívánhatja, hogy a közönség változtassa meg szükségét, izlését, csak azért, hogy a hazai ipart pártolja. Nem ez a baj —

Hentaller: Az a baj, hogy nincs a hol megvegye.

Hegedüs: Ez az kérem. Nagyon helyes. Méltóztatnak-e tudni, hogy a számtalan *hazafias lap hol veszi a papirost?*

— Bécsben! — kiáltják a szélsőbalról.

Hegedüs: Igenis, külföldről. Ugyisintén a *boros üvegek* százezreit is. Nem azért, mert itthon nem tudnák előállítani, hanem mert nem tudja a fogyasztó közönség, hogy ugyanolyan anyagot s épen annyi árért kap itthon is. Bárki hozzám fordul, megadom a forrásokat. S ilyen egyszerű, kezen fekvő, nagy forgalmi ipari cikk még több is van.

A gyáripart inkább akarja emelni, idegen tőkével, kamatgaranciával. Nem az idegen tőke elleni ellenszenvből, hanem azért, mert csak az az egészséges vállalat, ahol a *riziko*, a *felelősség* megvan. Az a gyáros ösztönyszerűleg szolid alapra fekteti vállalatát, mely egészséges lesz.

De a kamatgarancia mellett nincs meg így a felelősség s beteg vállalatokat nem célja istápolni. (Helyeslés mindenfelől.)

kis szekrényt. Ezeket őriztem meg összesen, nézze kérem jól meg.

Semmi különös nem volt itt: füzetek többé vagy kevésbé gyermekies írásvonásokkal teleírva, iskolakönyvek, melyeket az anya gondos keze újra összefűzött, néhány olcsó játékszer s *Defius* *Robinsonja*. »Kedves anyámtól karácsony 58.« — olvasta *Ella* félhalkan.

Ez az egyetlen olvasókönyv, melyet én neki ajándékozhattam — mondá az anya, ki fel s alá járt. S ezt is mikor scharlachlázban betegen feküdt, vettem s valóban sok örömet szereztem vele neki.

— Micsoda ez? — kérdezte a menyé s egy selyempapirosba pakkolt kis csomót vett ki. Felbontotta s egy ezüst zsebóra került belőle szeméi elé. Ez is az övé volt.

— Ez egész új, nemde?

— Ezt is én vettem neki — felelé az öreg asszony kissé késvé. S felbátorodva a fiatal asszony kérdő tekintetétől, folytató: »Látja, már egyetemi hallgató volt, mikor még nem volt más órája annál a régi rossznál, melyet atyjától örökölt.« Kissé elmosolyodott. Ekkor mondtam magamban: az már még sem járja, hogy neki egy rendes órája se legyen s utána gondolkodtam, mi módon tudnék én erre pénzt takarítani. Fiamnak nem kellett többé semmi sem tőlem, stipendiuma volt, adott órákat, következésképpen csak mgaamnak kellett takarítanom, a mi pedig könnyű volt; nagyon kevés gyűlt azonban össze egyszerre.

Kevés idő múlva azonban mégis összegyűlt a szükséges pénz s megvettem azt az órát melyet az órásnál már rég kiválasztottam. Fiamat hazavártam a szünidőre s úgy képzeltem el a dolgot, hogy az órát fogadásakor, virágokkal köröskörül az asztalra fogom tenni, a mi valóban csinosan fogja kivenni magát. Egy nappal azonban előbb jött haza, mint mikorra én őt vártam s ez mindkettőnknek jól jött, mert beszéd közben kivett egy órát zsebéből, sokkal szebbet s diszesebbet annál, melyet én szándékoztam neki ajándékozni. A mikor észrevette egész elcsodálkozásomat órája fölött, nevetett rajtam s elbeszélte, hogy egy dolgozatáért pénzt jutalmat kapott s ennek egy részén vette az órát.

S mi lett ezzel az órával? — kérdezte *Ella*.

— Semmi — felelte a öreg asszony egyszerűen. Nem beszéltem többet róla semmit, mert nem igen lett volna értelme.

— De miért tartotta ön meg ezt?

— Miért tartottam meg? Hát először is, resteltem azt az órásnak — kinek én annyit beszéltem fiamnak leendő s feletti örömeiről — visszaadni, aztán pedig kedves s becses lett az nekem. — Ön el se képzele, hogy mily örömet okozott nekem, ha csak valamit tőle eltehettem magamnak. Hát még akkor mily boldog voltam, mikor én vehettem neki valamit. Naponta tizszer is kivettem az asztalra s elképzeltem magamnak, hogy hogy csodálkoznék s örülne ő ezen.

— No ez még mellékes; más is volt a dologban.

Ő nekem akkor megmondta s mondja most is, a mit a harang ütött, teszem föl az időpontot, a mikor a fiamnak tehetek valamit, hogy most messze eltávozott tőlem s már őt többé nem látom.

— Jót tesz nekem mikor látom, — folytatá az öreg asszony bizonytalan hangon. Mert tudja kérem, különös dolog, ha az ember fiát, — ki mint gyermek egészen övé volt — idegenek közt látja s a magáénak alig tekintheti.

Egy mozdulatot tett, mintha valamit a szobába rendelt volna s aztán tovább beszélt.

— De önnek egész másképp lesz. Ön szép, előkelő s okos nő s ha az ön anygalkája férfi lesz s önnek menyasszonyát elhozza, ha még oly előkelő lesz is, büszkeséggel fog önre tekinteni.

A fiatal asszony az órát még mindig kezében tartotta, keze azonban reszketett, szavak után keresett s végre félénken jött ki ajkán:

— Anyámat nagyon korán elvesztettem s még nem régóta vagyok anya, hogy valóban megtudjam, hogy mily borzasztó volt az. Ha a jó Isten azonban kicsikémet megtartja s valamikor ki fog kerülni kezeim közül, nekem akkor nem lesz jogom s vigaszom — mint neked — hogy egy önzetlen s áldozatul hozott életre visszatekinthessek. Oh kedves mama, mily gazdag vagy, hogy fiadnak ily kincset adhattál.

Az idegen tőke iránt igenis előszeretettel és rokonszenvvel kell viselkedni, nem is ezért szól ellene. De a jelen esetben mellőzni kell azokat. Ajánlja a javaslat elfogadását. (Helyeslés.)

Rakovszky István: Nem fogadja el a javaslatot, mert az a nagy tőke szolgálatában áll. A kereskedelmi miniszter ugyanazon hibába esett, mint egykori elődje Baross, ki szintén szerény állásból jutott magas állásába s mikor ott volt, letért addigi útjáról s a protekciót kultiválta, akár állás, akár törvényjavaslat formájában.

Ebben a javaslatban a kis ember nincs megvédvé, a kis iparos mindig csak frázist hall, azért nem is fogadja el.

Visontai Soma kéri, hogy tekintettel arra, hogy interpellációkra adandó válaszok vannak napirenden, beszédjét elhalaszthassa.

Szell Kálmán: Én ugyan készen voltam a válaszára, de tekintettel arra, hogy a válasz a napirendnek harmadik pontjával van kitűzve, megállapodott Barabással, hogy hétfőn fogja a választ megadni. (Helyeslés.)

Visontai erre elmondja beszédét.

Ezután **Visontai Soma**, **Rakovszky István** és **Kubinyi Árpád** közt fejlődött ki egy derült személyes szóharcz, mely után viczinális javaslatokat szavaztak meg.

Ismét a junktim.

Tetszik tudni, hogy az osztrák kormány — a régi is, az új is — nyíltan és határozottan kimondta, hogy addig nem adja meg a kiegyezésnek a teljes viszonyosságot, vagyis addig nem lépteti életbe se alkotmányos, se rendeleti uton a fogyasztási adók átutalását, míg Magyarország nem adja meg a magasabb kvótát.

Ez az a híres junktim, melynek létezését a magyar miniszterelnök elsőben tagadta és végül mikor nagyon sarokba szoritották, bevallotta, hogy van naptári kapcsolat, a menyinyiben a kvótát legkésőbb december 31-én kell megállapítani, míg az átutalás január 1-én lép életbe.

Az osztrákok egyszerűen nevettek a magyar miniszterelnök és a magyar politikusok naivságán; az összes lapok, még a legbensőbb kormánylapok is tovább hirdették, hogy beszélhet a miniszterelnök, a mit akar, azért megvan a junktim és az osztrák kormány

Az utolsó szavakat fuldokolva mondotta, az öreg asszony nyakára borultan.

— Te édes idő, — mondta ez s szeméit törölvén — mily kimondhatatlan hatalmaságod! Én az ő anyja vagyok s ön — nem értem már — s te egy aranyos, kedves szív. Most azonban hagyj fel a sirással, mit fog majd Teréz mondani, ha bennünket könnyek közt fog találni. Ezt ő éppenséggel nem ismeri tőlem.

A mikor a professzor egy jó fél óra mulva sietve a szobába lépett, a két asszonyt vidám arcokkal találta a szekrényke előtt ülve.

— Mindent megnézt Ferencz — mondá az anya s a te első czipőidet oda kellett neki ajándékoznom.

— Igen s részedre van egy ajándékom mondá a fiatal asszony mosolygó tekintet vetve anyósára s az órát zsebébe nyomta:

Egy ajándékot, a melyet én ma este, mikor ketten egyedül leszünk fogok neked átadni, mert másképp ezt a mama nem akarja. Ekkor fogod belátni, te háládatlan fiu, nem tudod kit bírsz ő benne.

— Ne tüntesd fel azt oly rossz színben nevetett az anya s a professzor ur pedig körülölelte őt s mondá:

— Hála Istennek, most egészen az én jó öregem vagy, azelőtt nem is ösmertelek.

érvényt is fog neki szerezni; magasabb kvóta nélkül a magyarok nem esznek a fogyasztási adók visszautalásából.

Az osztrákoknak ez a magatartása keltette azt a gyanút, hogy a magyar miniszterelnök talán nincs jól informálva, mikor a junktimot fogadja. Ennek kipuhatólására néhány ellenzéki politikus megpendítette azt az eszmét, hogy arra az esetre, ha tényleg nincsen junktim és az osztrákok csak henczegésből állítják, fordítsuk meg az ostor nyelet és fügesszük fel a kvótatárgyalást mindaddig, míg az osztrákok nem adják meg a kiegyezésre a teljes viszonyosságot, mire már akkor kötelesek lettek volna, mikor a magyar képviselőház a kiegyezés egész komplexumát megszavazza.

A miniszterelnök tehát érintkezésbe lépett az osztrák kormányval és kérte, hogy most már álljon el a rideg junktimtól, miután a kvóta-bizottság már megadta a magas kvótát és nincsen semmi kétség, hogy az országgyűlés is megfogja szavazni.

Erre az osztrák kormány nem volt hajlandó; egy másik propositióra azonban meglágyult a szíve: belenyugodott abba, hogy az átutalást meg fogja csinálni akár a parlament, akár 14. §-os rendelettel, mihelyt a magyar képviselőház a kvótát megszavazta.

A junktim most tehát abban fog nyilvánulni, hogy addig nem engedi Szell a kvótát a főrendiházban tárgyalatni, míg az átutalás Ausztriába keresztül nem megy.

A transzváli háboru.

Dewbury, nov. 29. Balfour beszéde további folyamán gunyosan beszélt arról a kísérletről, hogy Transzvált Irországgal akarják összehasonlítani, a hol a legtágabb gyülekezési szabadság és parlamentáris képviselő van, holott Transzválaban az uitlandereknek minden igéretük dacára sem gyülekezési joguk, sem illető parlamenti képviselőjük nincs. Anglia nem tűrheti, hogy valamelyik dependenciájában saját fiaival úgy bánjanak, mintha alsóbb rendűek volnának. Ilyen állapot sem az ország becsületével és méltóságával, sem egy rokonszínű és általában az egész afrikai fehér fajnak az érdekeivel nem egyeztethető össze. Balfour határozottan tagadja, hogy a háborut angol államférfiak idézték elő. Transzvál az utolsó pillanatig megakadályozhatta volna ezt a lépést, ha az uitlandereknek megadja a választójogot. Anglia 1896-ban és 1897-ben ajánlkozott arra, hogy garantálja Transzvál függetlenségét. Ezt az ajánlatot azonban a pretóriai kormány kicsinylőleg visszautasította.

Beszéde további folyamán azt mondta Balfour, hogy nézete szerint a két köztársaság hadüzenete nem kétségbeesett szabadságharc, hanem uralomra való merész törekvés. Tudták, hogy a hadjárat páratlan hadiexpedíciót kíván meg és hogy módfelelt előnyös stratégiai helyzetben vannak. Európai intervenczióra számítottak a maguk érdekében — szerencsére ez a öltevésük téves volt — s azonkívül biztak az angol pártviszonyokban, de nem gondolták meg, hogy a pártok egyakarattal egyesülni fognak, ha a birodalom érdekeit veszedelem fenyegeti. Nincs itt az ideje most — mondja Balfour — megjósolni a jövődőt, vagy azokról az intézkedésekről tanácskozni, a melyek a háboru szerencsés bejejezése után lehetségesek lesznek; de soha sem fogjuk megengedni — végezte beszédét a miniszter — hogy birodalmunkban egy magunk alkotta köztársaság fejlődjék, a

mely a részünkről megadott szabadságokat arra fordíthatja, hogy országát ellenünk fegyveres táborrá változtassa. Nem tudom, meddig tarthat ez a viszály, de tudom, mi lehet a vége. Ha majd arról kell határozunk, milyen politikát kövessen a győző, remélem, nem fogunk megfelekedezni arról a nagylelkűségről, a mely hozzánk, mint győztesekhez illik; de másrészt gondolni fogunk arra is, hogy a legutóbbi hónapok eseményeinek nem szabad többé ismétlődniök. Balfour végül dicsérettel halmozta el a gyarmatokon küzdő katonákat és annak a reménynek adott kifejezést, hogy nemsokára meglesz a béke, a mely hihetőleg az összes dél-afrikai ellenséges elemek tartós megnyugvását fogja meghozni.

London, nov. 29. A graspani ütközetről a Reuter-ügynökségnek még a következőket jelentik Oranje-Riverből tegnapi kelettel: Mikor a búrokat elkergették a graspani magaslatokról, szép rendben visszavonultak. A 9. lancier-ezred el akarta vágni útjokat. Sikerült is az ellenséget elérnie, de kénytelen volt visszavonulni, mert egy magaslatról erősen lövöldöztek rá. A búrokra, a kik Cronje parancsnoksága alatt állottak, további visszavonulásukon gránátokkal lövöldöztek az angolok. A búrok vesztesége valószínűleg igen nagy.

London, nov. 29. Egy hivatalos fokvárosi távirat jelenti: Kekewich ezredes, Kimberley főparancsnoka, azt jelenti, hogy 18-ika és 25-ike között több jelentéktelen csatározása volt a búrokkal. Két tiszt és három katona megsebesült. Az egészségi állapot jó, viz bőven van. A búrok eltűntek Kimberley környékéről. Ugy látszik, mintha az ellenség folyton változtatná állását.

Egy másik hivatalos távirat jelenti Fokvárosból: Gatacre tábornok tegnap egy zászlóalj gyalogsággal és lovasított gyalogsággal megszállta Bushamshoekot. Főhadereje Putters-Kraal mellett áll. Az ellenség visszavonult Molteno felé.

London, nov. 29. A hadügyminiszter hivatalos táviratot tesz közre, hogy Methuen Modde lord tábornok a River mellett összeütközött a búrokkal s *egész hadseregüket megsemmisítette.*

London, nov. 29. A nem hivatalos jelentések lord Methuen győzelméről csak annyit mondanak, hogy lord Methuen tábornok a búrokat visszavonulásra bírta.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

December 1. Orvos-gyűlés a jogakadémián,

December 2. Thea estély a Zöldfában.

December 3. Diák-matiné.

Dec. 6. Esküdtzéki tárgyalás

Dec. 10. A zenekedvelők hangversenye

Deozember 10. A régész-egylet hangversenye a Csarnokban.

December 17. Gyermekbarát-egylet közgyűlése.

* **A színház építése.** A városi színház építéséhez szükséges szobrász diszitési stb. munkálatokra beérkezett ajánlatokat tárgyalta tegnap Nagyvárad város tanácsa. A szobrászati munkákat **Peller Ferencz** nagyváradi ügyes szobrásznak, a vízvezetési berendezést **Klell Béla** vízvezeték-készítőnek ajánlja kiadni; ez utóbbinál nem vették figyelembe **Fehérvári** ajánlatát. Az aranyozási munkákra az **Eichorn**

Vilmos budapesti cég ajánlatát javasolják elfogadásra, Topschal és Máthé nagyváradai festők pótajánlatának mellőzésével. A kárpitós munkákra a *Kunz József* és társa cég 8 $\frac{1}{2}$ % engedményt tett s így a Preisz Mihály és fia cég 8% engedményes ajánlatával szemben mint előnyösebbet terjeszti elfogadásra a tanács a közgyűlésnek. A villámhárítókat házilag készítették el a város. — Kapcsolatosan megemlítjük, hogy a színház építésére felügyelő bizottság ma, csütörtökön délután 3 órakor ülést tart.

* **Nagyvárad a Szigligeti Társaságban.** Nagyvárad város tanácsa tegnapi ülésén elhatározta, hogy belép a Szigligeti Társulat irodalmi társaság alapító tagjai közé.

* **Választás az akadémián.** A helybeli kir. kath. jogakadémia segélyegyletében holnap lesz az elnökválasztás, ez évben immár harmadik. Két komoly jelölt küzd az elnöki székhelyért: *Krüger Aladár* és *Ficzek Emil*. Mindkét jelölt pártja hatalmas akciózt fejt ki jelöltje érdekében. Tanárelnökül *Molnár Imre dr.* lett felkérve, míg ifjusági korelnökül *Schweiger Endrét* küldte ki az igazgató.

* **Gyűlések.** Biharvármegye közegészségügyi bizottsága december hó 5-én délelőtt 10 órakor ülést tart a megyeházán. — Nagyvárad város állandó nyugdíj-bizottsága december hó 2-án délután 3 órakor tartja ülését a város-ház kistermében. *Raffay Mihály* számtiszt nyugdíjazása és özv. *Tőkés Istvánné* özvegyi ellátásának megállapítása kerül napirendre.

* **A Fő-utca rendezése.** Valamikor nagy piszok fészkek voltak az a kis terület, a melyen a Páris patak mellett most *Hadady Dániel* kertészeti csarnoka áll. A területet Nagyvárad városa ingyen engedte át *Hadadynak*, azzal a kikötéssel, hogy a tulajdonjog elismerésül tartozik évenként 1 frtot fizetni s ha erre bármi okból szüksége lesz a városnak, a pavillont elbontani köteles. Most érkezett ennek az ideje. A villamos vasut építése folytán ezen a részen a Páris patak hidját kiszélesítik s így a *Hadady* kertészeti csarnoka helyén utat nyitnak. Nagyvárad város tanácsa felhívja *Hadady Dánielt*, hogy az 1900. év október hó 31-re az épületet bontassa el.

* **Uj nemes.** Ó Felsőge *Diappa Gedeon* nyugalmazott alezredesnek s törvényes utódainak a magyar nemességet adományozta.

* **A honvéd gyalogsági laktanya.** Az építendő honvéd gyalogsági laktanya helyül feljárt Nagyvárad városa a gázgyár mellett 6000 négyszögöl területet, de a honvéd miniszter utólag még nagyobb területet igényel, továbbá a környék csatornázását kívánja a várostól. E tárgyban helyszíni szemlét fognak tartani s vegyes bizottság tárgyal. Felmerült az a kérdés, hogy a csatorna elkészítésébe nem lehet-e a környéken levő házak tulajdonosait bevonni?

* **Vörösmarty emlékezete.** A székesfehérvári »Vörösmarty-kör« mozgalmat indított, hogy a »Hazádnak rendületlenül...« lángeklük költője születésének 100 éves fordulójára alkalmasból 1900. év december 1-én nagyszabású ünnepélyt rendez, a melyre Biharvármegye és Nagyvárad város törvényhatóságait is meghívta. Az ünnepély két részből fog állani: Kápolnásnyéken díszes emléktáblát helyeznek *Vörösmarty* szülőházára, Székesfehérvárott pedig megkoszorúzzák a nagy költő szobrát s impozáns emlékünnapélyt, bankettet, diszeloádást rendeznek.

* **Eperjessy kapitány fölmentése.** *Eperjessy* huszárkapitányt, a kit a hadtestparancsnokság a magyarságot kicsúfoló német színészek kipisszegéseért több napi szobafogságra ítélte, a hadbírótság ma *felmentette*.

* **A vízvezeték átvétele.** Nagyvárad város vízvezetékét az első 5 évben a mű készítője, a *Walser-cég* kezelte. Az 1900. év első napjától a város házilag fogja kezelni a vízművet. A városi tanács tegnap intézkedett, hogy az átvételt ujév előtt 4 nappal megkezdik; felhívják a vállalkozót, hogy a saját tulajdonát képező tárgyakat szállítsa el a telepről. Az átvételhez meghívják *Farkas Kálmán* kir. főmérnök, műszaki tanácsost, hogy segítségével legyen tanácsával a városnak.

* **Kinevezés.** A nagyvárad kir. itélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. itélőtábla kerületébe *Zubor Andor* aradi lakost, végzett joghallgatót ideiglenes minőségű díjas joggyakornokká kinevezte.

* **Az államosítás előzele.** A napokban már említettük, hogy a közigazgatás államosítása előjeleként a belügyminiszteriumban tanácskozni fognak a városok háztartásának rendezéséről. Felhívták a városokat, hogy mutassák ki, mily összeget fizetnek a város lakosai házbér-, házosztály-adó czimén, mily nagy az épületek házadómentessége, mit fizet a város az államnak bor- és huszfogyasztási adó megváltás czimén s mit vesz be ezekért tényleg. Nagyvárad város főszámvevői hivatala elkészítette az ezekre vonatkozó 1898. és 1899. évi kimutatásokat. E szerint az 1898. évben Nagyváradon a házréradó összege 264,953 kor. 40 fillér, a házosztályadó 75 kor. 20 fill., új épületek után adómentesség czimén előírva volt 125,736 kor. 90 fill.; fizetett a város az államnak: a borfogyasztási adóért 85,000 koronát, a huszfogyasztási adóért 61,000 koronát, s *tényleg bevett* a város a borfogyasztási adóból 94,204 kor. 84 fill., a huszfogyasztási adóból 85,371 kor. 62 fill. Az 1899. évben a házréradó összege 269,734 kor. 40 fill., a házosztályadó 519 kor. 20 fill., új épületek utáni adómentesség czimén szerepelt 116,108 kor. 68 fill., — fizetett a város az államnak: a borfogyasztási adóért 85,000 koronát, a huszfogyasztási adóért 61,000 kor., s *tényleg bevett* a város a borfogyasztási adóból 101,380 kor. 76 fillért, a huszfogyasztási adóból 87,707 kor. 96 fillért.

* **A sétaterék gondozása.** A város terein és utcáin ültetvényeinek gondozását, a míg a kérdés a miniszternél végleg eldőlt, a *Rhédey-kert* felügyelőség teljesítette. A közgyűlésileg megállapított évi 6000 frtból még ez évre kifizetetlen 783 frtot tegnap utalta ki a tanács a *Rhédey-kert* felügyelőségének.

* **A Szent László-kórház ügye.** *Dr. Baróthy Ákos* városi főorvos előterjesztést tett a tanácshoz, hogy a város legvégén levő *Szent László-kórháznál* egy istállót, kocsis lakot építtessen s két lovat bocsásson a kórház rendelkezésére, a melyek állandóan a járványkórháznál helyeztessenek el. A főorvos rámutat arra a tarthatatlan állapotra, hogy a járványos betegeket sokszor csak a bejelentés után 8—10 óra mulva szállítják ki a kórházba s addig ezek a lakásokban terjesztik a járványt. A városi tanácsban tegnap hosszan és igen zajosan tárgyalták a főorvos beadványát. Végre is kiadták a kérdést a városi főmérnöknek és főorvosnak, hogy a költségekre nézve tegyenek előterjesztést.

* **Erzsébet királyné emlékezete.** *Gábel Gyula* fővárosi tanító »Nemzetünk védangyala« czímen egy díszes munkát ad ki *Erzsébet királyné* emlékezetére, a melybe közéletünk kitünőségei irtak emléksorokat. *Tisza Kálmán*, Nagyvárad város orsz. képviselője a következőket írta a diszműbe:

»Azok, kiknek hivatása a gyermekek nevelése, akkor fognak dicsőült *Erzsébet királyné* emlékéhez hiven eljárni, ha a gyermekekből istenfélő kegyes embereket és jó hazafiakat nevelnek.«

* **Egy biharmegyei család tragédiája.** A tifusz, ez a szörnyű, kiirthatatlan járvány egy előkelő biharmegyei családot létgyökerében támadott meg. Egyik gyermeket már áldozatul vette, most elszólította a családfentartó apát és jelenleg is a család több tagja tifuszban van. A *Jánosdán* lakó *Kelepecz* családot támadta meg a vész. Elsőben tifuszban meghalt egy kis fia, f. hó 27-én pedig *Kelepecz Lajos* *Jánosdai* földbirtokos. Ritka szép magyar tipus volt, jó gazda, rokonszenves modoráért az egész vidék tisztelte, becsülte. 46 éves korában ragadta el a még életerős, hatalmas termetű embert e halál. Temetése tegnap ment végbe *Jánosdán*. Mint értesülünk, kivüle még felesége és 9 gyermeke kapta meg a tifusz-járványt. A gyászoló család az elhunytól a következő gyászjelentést adta ki:

Alulírottak úgy a maguk, valamint az összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik a legjobb fiu, férj, apa, testvér, barát és sógor *csenkei Kelepecz Lajosnak* rövid szenvedés után folyó évi november hó 27-én, este fél 9 órakor az ájtatos szentségek felvétele után életének 46-ik, boldog házasságának 15-ik évében, *Jánosdán* történt gyászos elhunytát. A drága halott földi maradványai f. hó 29-én délután 2 órakor fog a róm. kath. szertartás szerint a *Jánosdai* sírkertben örök nyugalomra tétetni. *Jánosda*, 1899. évi november hó 28-án. Az örök világosság fényeskedjék neki! Özv. *Kelepecz Ferenczné*, anyja. *Kelepecz Amália*, testvér. Bánatos özvegye *csenkei Kelepecz Lajosné* szül. *dusedi Középesy Anna*. *Kelepecz Ilona*, *Kelepecz Jolán*, *Kelepecz Anna*, *Kelepecz Erzsike*, *Kelepecz Margit*, *Kelepecz Domokos*, gyermekei.

* **Hamis borok árverése jótékony célra.** Nem mindennapi látványosságban lesz részük december 15-én és a következő napokban a pozsonyiaknak. Egy *Weisz Ede* nevű zsidó borkereskedő megbukott Pozsonyban s csődtömegében nem kevesebb, mint 28.817 liter hamisított bort találtak, melyet a városi kapitányság lefoglalt és konfiskált. A sok drága szesz azonban nem veszt kárba, mert ugyancsak a rendőrkapitány a nevezett napokra árverést tűzött ki a hamis borokra, ezek kikiáltási árát 4322 frtot 45 krajczárban állapítván meg. Megjegyzi az árverési hirdetés, hogy a hamis borokat a kikiáltási áron alul is elárvereztetni s a befolyó összeg Pozsony város szegény-alapja javára esik. A vevő tartozik a hamis bort mindjárt a helyszínen denaturálni és pedig vagy sóval, vagy eczettel.

* **Áthelyezés.** *Báró Nagy Gyula* honvéd huszár őrnagy Debreczenből osztályparancsnoki minőségben Nagyváradra helyeztetett át.

* **Vasuti ór és vámos.** *Kis-Kut-utca* végén a város azt a kis kulibát használja fel vámháznak, a melyekben özv. *Vadnét* oly rozoga alkotmány azonban nem alkalmas vámháznak, új épület emelése pedig költséges volna. A tanács azt tervezi, hogy a szomszédságban levő vasuti ór elég kényelmesen elláthatná a vámszedői teendőket s ezért átír a kolozsvári vasuti üzemvezetőséghez, hogy az örnek engedélyezze a vámszedői teendők végzését.

* **Kitüntetéses alapvizsga.** *Dits Miklós* joghallgató, a nagyvárad kir. jogakadémián most folyó alapvizsgálatokon a II. alapvizsgát kitüntetéssel tette le.

* **Jótekonyczélú thea-estély.** A biharmegyei és nagyváradai nőegylet özv. Grunwald Henrikné lakásán, özv. b. *Gerliczy* Félixné elnöklete alatt bizottsági ülést tartott, melyen az emlitettek kivül részt vettek: b. Szokoll Józsefné, Batig Ferenczné, Böszörményi Gézáné, Busch Dávidné, Hegedüs Gézáné, Mezey Vilma, dr. Molnár Imréné, Potássy Jánosné. Elhatározták, hogy decz. hó 1. napján, pénteken d. u. 5 órakor a multkorihoz hasonló thea-estélyt rendeznek a Zöldfa-szálloda nagytermében, Bura zenekara közreműködése mellett. Belépő díj 50 kr. A tiszta jövedelem az elaggott nők számára alapítandó menház javára fog fordítottatni. A kiszolgálást előkelő hölgyek: Bozóky Nóra, Böszörményi Tilda, Cseresnyés nővérek, Cziffra nővérek, Deák Margit, Ficzek Margit, Hlatky Margit, Király nővérek, Kiss nővérek, Konrád Margit, Miskolczy Irma, b. Podmaniczky Emmi, Rimler Irén, Sipos Elza, Sebestyén nővérek, Sebő Anna, Száhländer Margit, Szombathy Katinka, Tóth Margit, Zathureczky Póli és Zilahy Sarolta teljesítik.

* **Uj ügyvédek.** A nagyvárad kir. jogakadémia tanítványai — kevés kivétellel — dicséretére és elismerésére válnak a kitűnő hírű tanítványok, a mennyiben azon ifjak, kik tanulmányaikat itt alapos minősítéssel végzik, — úgy a tudori, mint az ügyvédi vizsgálatokat — igen ritka kivétellel — jeles sikerrel állják ki. A napokban két nagyvárad ifju szerezte meg az ügyvédi diplomát; mindketten közbecsülésben álló családok sarjai. Az egyik dr. *Winkler* Lajos, — a közs. polg. iskola régi, közbecsülésben álló tanárának, *Winkler* Lajos munkatársunk fia, — a másik *Sebestyén* Lajos a nagyvárad takarékpénztár derék pénztárosának fia. Az előbbi, — mint halljuk ügyvédi irodáját *Igalon* (Kakosvár mellett) fogja megnyitni, az utóbbi ki-tüntetéssel vizsgázott ügyvéd pedig hosszabb külföldi tartózkodásra utazik.

* **Merénylet Busch Dávid ellen.** A város főmérnöke *Busch* Dávid ellen tegnap eddig még ismeretlen tettes merényletet kísérelt meg. A merénylet híre tegnap igen gyorsan elterjedt a városban s mint az ilyenkor rendszeren történni szokott, rengetegül nagyitva beszéltek az esetről, a mi pedig nem más, mint rossz tréfa. Tegnap a kora reggeli órákban fél 6 óra körül nagy robbanás volt hallható az Áldás-utcán. A hang a *Busch* Dávid háza felől jött. A durranásra hirtelen nagy tömeg jött össze a *Busch* Dávid háza előtt. Mindjárt lehetett látni a robbanás helyét, amennyiben a ház egyik pinceablakának néhány téglája a helyéről kijött, a pinceablakban pedig kanócokat találtak. Az esetet természetesen bejelentették a rendőrségen, honnan Horváth Géza rendőrbiztos ment ki a helyszínére. A nyomozat során megállapították azt, hogy a robbanást egy a pinceablakba helyezett bomba okozta, amelyet kanócokkal gyújtottak meg. Komolyabb baj azonban nem történt. A vizsgálat megindult, a tettest azonban még kinyomozni nem sikerült. A bűnjeleket átadták *Fotássy* János reáliskolai tanárnak, a ki megvizsgálja, hogy mi okozta a robbanást, dynamit-e vagy más.

* **Miként lehet a táviratok elveszése és elferdítése ellen védekezni?** Az államkincstár a távirat üzleti szabályok 6-ik §-a értelmében nem vállal felelősséget és jótállást azon káro-kért, melyek a táviratok elveszése, elkésése, vagy elferdítése következtében támadhatnak. Gondoskodott azonban arról, hogy a táviratozó közönség táviratainak kézbesítéséről, a címzett hozzájárulása nélkül meggyőződhessek, illetve táviratát az elferdítés ellen biztosíthassa. Mint-hogy e módozatokat a nagy közönség, a mint a tapasztalat mutatja, nem igen ismeri azokat, a közönség érdekében alább közöljük. 1. Ha a táviratot küldő egyén arról akar meggyőződést

szerezni, hogy távirata tényleg kézbesített-e, ezt két féle módon érheti el. Nevezetesen kap-hat erről értesítést távirati uton vagy postán. Előbbi esetben táviratának czime elébe (*P. C. P.) jelzőt ír és a távirati értesítésért 10 szavu távirat díjának megfelelő összeget fizet; utóbbi esetben pedig a cím elébe: (*P. C. P.) jelzőt ír és a postai értesítésért 25 krt fizet. 2. Ha táviratát az elferdítés ellen kívánja biztosítani, a cím elébe (*T. C.) jelzőt ír, mely esetben távirata tartalmát az összes kezelő hivatalok egymás közt összeolvasás által egyeztetik. Az összeegyeztetésért az eredeti távirat díjának 1/4 részét kell fizetni.

* **A vágóhid mizériái.** A mióta Nagy-várad városa felépítette a vágóhidat, a mészá-rok folytonosan panaszkodnak, hogy a jégka-marák és hűtők nem felelnek meg a czélnak s azokban a hus megromlik. A díjakat hiába fizetik, mert más helyen kell drága pénzért jégvermet bérelniök. A főkapitány még tovább ment egyik hivatalos jelentésében s azt em-lítette fel, hogy a patkányok összemarják a hűtő kamarákban a húst. A patkányinvázió ellen már kellő javításokkal intézkedett *Kom-lóssy* József gazd. tanácsos, de a hűtőkamarák nem felelnek meg a czélnak, azokban nem lehet húst tartani. Tegnap a helyszínén kon-statálta ezt a bizottság s megállapította azt is, hogy a vágóhely is kicsi a mindjobban emel-kező forgalom folytán. A hűtő kamara átala-kításának tervezetét egy közelebb tartandó értekezleten tárgyalják. A sertésvágóhid fel-állítását nem óhajtják az érdekelt iparosok.

* **Az óssi-i vasutállomás utja.** Talán az egész világon nem esett meg aza fura dolog, hogy vasúti állomást építsenek, amelyhez hozzájáró utról nem gondoskodnak. Ilyen állomás volt a Nagyvárad melletti óssi-i, a melyhez hosszú éveken keresztül csak a káptalan földterületén keresztül jutottak, de ez csak tűrt állapot volt. Hosszas tárgyalások után aztán kihasítottak egy utat megyei területen, a mely Nagyvárad hatá-rán fut be az aradi állami utba. De az ut most is olyan állapotban van, mint a többi szántó-föld; nincsen kiépítve. Biharvármegye alispánja megkereste Nagyvárad városát, hogy a megyé-vel egyetemben építtessék ki az utat. Nagy-váradnak semmi érdeke nem kívánja ennek az utnak a kiépítését. A tanács megbizta *Busch* Dávid főmérnököt, hogy ez ügyben tegyen véle-ményes jelentést.

* **A második uszoda.** Fontos közegés-zégi szükség, hogy különösen a nyári hónapok-ban a szegényebb népek is legyen alkalmá a kellő fürdőzésre. Más városokban, a hol folyó viz van, már régen gondoskodtak ingyenes vagy nagyon olcsó fürdőkről, uszodákról a nép részére. Nagyváradon van egy uszoda, de ez a szegény népek hozzáférhetetlen, mert nagyon drága; a szabadban fürdés pedig veszélyes, amellé közerkölcsei szempontból sem tűrhető. *Paukolics* Károly vállalkozó már két év óta akar egy olcsó s a mellett megfelelő uszodát felállítani, a melyben a szegény nép 5 kr. díjért megfelelő kényelmet talál, azonkívül lenne az uszodának kényelmesebb osztálya, termé-szetesen magasabb díjért. A jövő tavasszal végre-valahára csak felépül az új uszoda a Városliget mellett. A városi tanács ugyanis tegnap megadta az uszoda építésére az en-gedélyt.

* **A czirkusz elutazása.** Az éjjel 2 órakor utazott el a *Henry* czirkusz mindenestől *Bécsbe*, hol 3 hóig fog játszani a *Renz* czir-kuszban. A társaságot külön vonat szállítja, mely áll egy másodosztályú kocsi-ból, melyben a társaság elsőrangú személyzete utazik, több harmadosztályú és teherszállító kocsi-ból. Egy teljesen külön kocsi-ban helyezik el az elefantot, melynek a leutazáskor igen kényelmetlen helye volt, a mit megfelelő bűnbölcsekkel s csapko-dásokkal adott tudtára mindenkinek, a kiket

illet. A koci ugyanis igen alacsony volt, ugy-annyira, hogy az elefant Budapesttől Nagyvára-dig csak hason fekve utazhatott. Most azonban egy extra kocsi van, melyben állva is elfér. A társaságot szállító vonat egyfolytában teszi meg Bécsig az utat s Budapestet elkerüli, ille-tőleg Rákosnál és Kelenföldnél érinti. A társa-ság az utolsó előadás után tegnap este nagy vigalommal bucsuzott a Lloyd kávéházban Nagyváradtól s egy-egy alapos katzenjammer emlékével ment Bécs legfelsőbb s legalsóbb köreit meghódítani.

* **Halálozás.** *Lakos* Alajos ny. püsp. ura-dalmi erdőgondnokot nagy csapás érte, neje 26 évi boldog házasságuk után — elhunyt. A nagy kiterjedésű család az elhunytól a követ-kező gyászjelentést adta ki:

Mély fájdalommal alólirottak tudatják, hogy *Lakos Alajosné sz. Geszti Viktória* a legjobb hitves, anya és rokon f. évi november hó 28-án életének 42-ik, boldog házasságának 26-ik évé-ben hosszas szenvedés után, szívszélhűdés kö-vetkeztében elhunyt. A megboldogult földi ma-radványai f. évi november 30-án reggel fél 9 órakor fognak Nagykörözs-utca 545 sz. háztól a róm. kath. egyház szertartása szerint beszen-teltetni s a Szt. László-templomban megtartandó gyász-szentmise után a várad-olaszi-i temetőben örök nyugalomra tételni. Mely végtiszlességté-telre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1899. no-venber 29. Áldás és béke hamvaira! *Lakos* Alajos férje, *Lakos* István, *Lakos* Lajos, *Lakos* Ferencz, *Lakos* Béla, *Lakos* Andor, *Lakos* Iván, *Lakos* Péter, *Lakos* Ella gyermekei. *Geszti* Te-réz és férje, *Lánszky* Lajos családjokkal, test-vére és sógora. *Lakos* Katalin, *Lakos* Imre és neje *Nehéz* Julia, *Lakos* Lenke és férje *Müller* Ádám, *Lakos* Beatrix és férje dr. *Persz* Adolf, családjakkal, sógornői és sógorai.

* **Ruhakiosztás.** Az izr. nőegylet tegnap délután két órakor teljesítette minden évben ismételni szokott, a szegény iskolás gyermekek között való ruhakiosztást. Miután a »Gyermek-barát« jóvoltából a ruhátlan iskolás fiúk már jórészt részesültek a meleg ruha adományában, az izr. nőegylet leányok között osztott ki ruhá-zatot. Az aktus a reál- és polgári iskola tágas tornacsarnokában folyt le, ahol a nőegylet szá-mos tagja jelent meg *Schütz* Albertné elnök-nővel és dr. *Sarkadi* Lajos titkárral az élén. Összesen 70 gyermek kapott csizmát, jó meleg nagykendőt, kiskendőt, alsónadrágot stb. és pedig valláskülönség nélkül a csillagvárosi is-kolából 4, az izr. orth. iskolából 10, a váraljai iskolából 28, az olasz-i iskolából 12 és az uj-városi iskolából 16 leány növendék.

* **A szatmári gyilkosság.** *Papp* Elemér meggyilkolásának előzményeiről, mint levele-zőnk írja, igen fontos dolgok derültek ki, me-lyek ugye lehet ujmutatásul szolgálhatnak arra nézve, hogy hol kell keresni a titkos gyilkoso-kat. Az a föltevés, hogy a gyilkosságot hóna-pok óta tervszerűleg készítették elő, most már teljesen bebizonyult s ez a körülmény a leg-nevezetesebb kriminális esetek egyikévé teszi a szépreményű és mindenki által kedvelt derék uri fiu halálát. *Papp* Elemérnek ugyanis a szü-lei *Papp* Gyuláék, több ízben kaptak névtelen figyelmeztető leveleket, melyekben tudokra ad-ták, hogy az egész családjukat ki akarják ölni. Mikor a titkos jóakaró azt tapasztalta, hogy *Papp* Gyula az udvari földbirtokos e levelekre semmit sem ad, a rendőrséget nem is értesíti, egy rokonukhoz *Horváth* földbirtokoshoz irt s azt is figyelmeztette a veszedelemre, mely *Pappékat* fenyegeti. Érkeztek továbbá fenyegető levelek is mindkettőjükhöz. E levelek némi agrár-szocialisztikus színezetet adnak a merénylet-nek; *Papp* Gyulának is nagy esete volt a nyáron az aratóival, kiknek a buzáját az ő portájára hordták össze, de *Papp* állítólag nem engedte meg nekik, hogy a mikor ők akarták, akkor csépelthessék el s a gépet máshova vitette. Mikor azután jöttek a nagy esőzések s a buza megromlott, az aratók a földes-urat okolták a kárúkért. A fenyegető leve-lek ettől az esettől fogva kezdetek érkezni a családhoz, sőt a *Papp* Elemér törbe csalására tett első kísérlet is, ezután történt. *Papp* Ele-mérnek van egy 19 éves *Árpád* nevű bátyja,

ki pár hónappal ezelőtt kiment Amerikába 5000 forinttal, mit atyja az örökségére előlegül adott neki. Papp Árpád azóta ezt a pénzt elköltötte és mostanában gyakran jött tőle levél, melyben ismét pénzt kér s e levelek hangja szintén fenyegető. Papp Elemér eltűnése körülményeit Papp Zoltán, az unokatestvére, kinél november 18-án az utolsó délutánt töltötte, úgy adja elő, hogy ozsonna után sietve ment el tőlük, mert színházba akart menni. Hogy miképpen jutott észébe színház helyett a testvérbátyjához, Papp Bélához menni gyalog, ezt a rejtélyt kellene első sorban megfejteni s akkor talán kiderülne az egész titok. Lehetséges t. i., hogy ismét valami álhírrel csalták ki a városból.

* **A kintorna alkonya.** A Székesfehérvárrt megjelenő Fehérmegyei Napló írja a következőket: Művészeti, nem különben társadalmi viszonyaink hanyatlását példázza az alábbi méla episztola, melyet a mai postával kapott Reé István főkapitány. Egy képtelen levelezőlapon zengi el kinos panaszait valami *Kajtor* Gábor nevezetű verkli-művész, aki pártolás hiányában kénytelen volt két napi vendégszereplés után városunkból eltávozni. A levél így hangzik:

Tekintetes főkapitány ur!

Az Isten tiz parancsát szentül tartom és az emberi törvényeket is tisztelem, becsülöm. Revolver lött golyó van a szememben, vak vagyok a jobb szememre miatta és igen nagyfoku lágyéksérvm van. Tegnap a kintornázással kerestem 24 krajczárt, ma fél 10-től d. u. fél 2-ig folyvást kintornáztam szépen szóló hangszeremmel a Széchenyi-utcában és 6 krajczárt kerestem. Ha lett volna egy revolver nálam, hát agyonlöttem volna magamat a fehérváriak lelketlensége miatt. Gyermekeiket kiállították tanczolni és még maguk az uri nők is illegették-billeggették magukat a hangszer játszásra, de egy vasat sem fizettek. Ilyenek a fehérváriak. Kezeit csókolom. *Kajtor* Gábor, kintornás-művész.

* **A maffia.** Már több ízben megemlékeztünk arról a szenzációs bűnpöréről, mely most Milanóban a vasuti alagutban meggyilkolt *Notarbartolo*, a szicíliai bank igazgatója ügyében folyik. Rövid távirati tudósítás nyomán azt is közöltük, hogy *Notarbartolo* gyilkosának *Palizzolo*, Palermo képviselőjét nevezte meg a meggyilkolt fia. *Palizzolo* azonban nem áll egyedül, hanem feje a *maffia* néven nevezett titkos olasz szövetségnek, mely a legnagyobb gazságokat követi el és a gazságokat sikerül a bandának legtöbb esetben büntetlenül elkövetni. A mi az eddig folytatott tárgyaláson kiderült, szinte hihetetlen. A volt palermói rendőrök, ki jelenleg prefektus, szintén azt vallotta, hogy *Notarbartolo* más meg nem ölhetette, mint *Palizzolo*, a *maffia* általánosan ismert vezére és (titkosrendőri jelentés szerint) a szicíliai brigantik protektora; a palermói rendőrség mindezt nagyon jól tudta és több jelentést is készített róla; hogy ezek a jelentések eltűntek; hogy a bíróságok is jól ismerték a dolgok valódi állását; hogy keresték az állítólagos gyilkosokat, sok gyanús embert el is fogtak, de félve a maffiától, ismét szabadon bocsátották őket; hogy mindenkit kihallgattak a gyilkosság ügyében, csak azt nem, akít a közvélemény egyhangulag a gyilkosság értelmi szerzőjének tartott. A tanuk most is félnek beszélni, mert nem akarják a maffia haragját magukra zudítani. Sok Sziciliából érkezett terhelő tanu egyáltalán nem akar vallani. A messzinai vasuti előljáró fogvaczogva csak annyit mondott, hogy felesége, gyermeke van és nem szeretne a maffiával kikezdeni. — Hajmeresztő dolgok ezek. Vajjon mit várhatunk egy ily erkölcsileg elzüllött országtól, hol gyilkosok uralkodnak a helyzetet? Ezeket bántalmazni nem merik, hanem annál nagyobb bátorsággal üldözik a védtelen papokat és ezeket börtönözik be a gyilkosok helyett. Az is jelent valamit, hogy mindezek dacára akadnak politikai rajongók, akik bizonyos kapcsolatot keresnek az olasz testvéreknél, — de nem a maffiánál.

A csarnóházi rablás.

A törvényszék tegnap folytatta a csarnóházi rablás ügyének tárgyalását s eljutott egész az ítélethezatalig, amit ma hoznak meg s hirdetnek ki.

A délelőttöt a tanuk kihallgatása vette igénybe, míg délután a perbeszédre került a sor.

Az első tanu tegnap Hocsupán Alexa volt, ki Mócz Péter javára vallott.

Borkojás Flóra és Toje Nux tanuk azt vallották, hogy a tett elkövetése napján az egyik vádlott, Blága odahaza dolgozott s így a rablásban részt nem vehetett.

Hasonlóan az egyik vádlottról, Kocsubáról az édes anyja meg egy Tonk Vaszali tanu azt igazolták, hogy az a kérdéses időben otthon volt.

Ezek voltak a mentőtanuk, a kik után a csendőrök hallgatták ki, akik terhelően vallottak.

Resch Mihály csendőr vezette a nyomozást.

— Mi vezette a nyomra? — kérdi az elnök.

— Az, hogy több idegent láttam akkor a faluban s a tanuk egy része a vádlottakban felismerte az ott járó idegeneket. Így jutottak el Pintyéhez, ki beösmerte a tettet s megnevezte társait.

Elmondja, hogy öt tizenhárom napig vallatta a vádlottakat, de azalatt nem kizárták. Erre az elnök elibe tartja a vádlottnak azt, hogy a vádlottakon sérüléseket találtak, de a tanu megmarad továbbra is amellett, hogy a vádlottakat nem bántották. Azt mondja, hogy Hocsupán megszökött s akkor szenvedte a sérüléseket.

Hasonlóan vallott a következő csendőr, *Gyurkó* Mihály is. Ez is azt állítja, hogy a vádlottakat nem bántották. Majdnem szószerint ugyancsak ezt mondta még két csendőr: *Bérczi* István és *Gibra* Mihály.

A törvényszék mivel több tanu nem volt, a tanukat megesketni rendelte a csendőrök kivételével.

Délután a perbeszédre került a sor, mely eltartott egész késő estig.

A kir. ügyész bizonyítottan látta a tettet s a vádlottak megbüntetését kérte.

A védők nevében előbb az általános dolgokat *Hegyessy* Márton terjesztette elő, azután minden egyes védő külön beszédben kérte védenecze felmentését.

Az ítéletet ma délelőtt hirdetik ki.

EGYESÜLETEK.

Orvos-gyűlés. A »biharmegyei orvosgyógyyszerész- és természettudományi-egylet« folyó évi december hó 1-én délután 5 órakor (Uri-utca, Akadémia) szakülést tart. Tárgysorozat: 1. dr. *Konrád* Márk: Kórbonczitani készítmény bemutatása. 2. Dr. *Gerő* Sándor: Heveny sokizületi lob esete és complicatioi. Kelt Nagyváradon, 1899. november hó 27-én. Dr. *Edelmann* Menyhért, egyleti titkár.

Felavató ünnepély. A nagyváradai ipar-testület ifjúságának önképző egylete felavató ünnepélyt tart a Szent László-téri új helyiségben, december 3-án, vasárnap, a melynek műsor a következő: 1. Honfi dal. Eneklí az egylet dalköre Gerencsér József karnagy vezetésével. 2. Megnyitó beszéd. Tartja *Pintér* Tamás egyl. alelnök. 3. Az iparos ifjúsági önképző egyletek hivatása és iránya. Felolvassa *Ntisz* Sulyok István ur. 4. Magyar népdalok. Eneklí az egylet dalköre. 5. Haladás és hazafiasság. Szabad előadás, dr. *Dési* Géza ur által. 6. A felsült díjnak. Magánjelenet: előadja:

Mocsy Gyula ur. 7. Az örök harc. Költemény; szavalja: *Fehér* Jenő ur. 8. Honfi imája. Eneklí az egylet dalköre.

IRODALOM.

A magyar nemzet története. (Elbeszéli *Bodnár* Gáspár. Két kötet, 8-rét, 207 és 190 lap. A Szent-István-Társulat kiadása.) A magyar nép lelkülete manapság fölötté sok oldalról van megtámadva. Tettel, szóval, írásban igyekeznek vallásos érzületét, erkölcsi nézeteit meglazítani, sőt a becsületről alkotott, veleszületett szigorú fölfogását is veszélyeztetik, az izgatás egy része meg egyenesen hazafiasságában igyekszik megrendíteni.

A Szent-István-Társulat igazán magasztosan fogja föl hivatását, midőn «A magyar nép könyvtára» czimű vállalatában «A magyar nemzet történetét» bocsátja közre, hogy a nép lelkében mentse, a mit még lehet és erősítse, a mi abban megtartani való. Épen a nemzet története az, melyben a magyar embernek fölműtathatjuk a bennünket évezreden át föntartó Gondviselés művének nyomait, a történelem az, melyhez minden tanulás és tanítás, minden fölvilágosítás hozzáfűzhető, melyre a népnek s a gyermeknek szüksége van. Ezért iratta meg népies műveinek sorozata számára a Szent-István-Társulat is az előttünk fekvő kétkötetes munkát, ezek a szempontok vezették *Bodnár* Gáspárt, a mű tudós íróját is «A ki hazájának történetét tudja», — írja ő maga — «az magyar marad még e hazán kívül is.» *Bodnár* pedig igazán érti annak mesterségét, hogy értesse, hogy kedveltesse meg a nép egyszerű fiával hazájának történelmét. A keresztény katolikus elvek szigorú szem előtt tartásával, egyszerű, világos nyelven, de azért lendületesen, lelkesen beszél el a haza ezeréves multját, a mint előre is vártuk oly írótól, ki önérettel hivatkozhatik arra, hogy immár «majdnem husz esztendeje, hogy a nép kedvéért ír». Különösen ügyes fejezetei a Hunyadiak koráról szóló, a magyarság őstörténetére vonatkozó regék és monádák, keresztény hitre térésünk történetének előadása a történészek oly újabb keletű kutatásainak alapján, kik nem tartották föladatuknak a magyar nemzeti mult eszmélyi fölfogásának és vallás meggyőződésének megsértését. A második kötet a Mátyás király halálát követő gyászos korszakkal, Erdély történetével, a vallásos harcokkal s a Hnbsburgok uralmával foglalkozik. Egész napjainkig terjed s mindenütt kifogástalan vallásos és hazafias szellemben és a tárgyhoz illő, kellően tárgyilagos hangon és modorban. Így kell a magyar népnek írni, ebben a szellemben kell előadni a magyar történelmet, hogy a nép csakugyan erkölcsi és szellemi hasznot merithessen fényes multjának tanulságaiból. Egyes újabb nagy port fölvert történelmi könyvek egyet mindenesetre tanulhatnak *Bodnártól*, a szigorú keresztény vallásos fölfogással párosult türelmességet.

A szépen kiállított, eszinosan kötött mű egy-egy kötetének ára 30 krajczár. Oly olcsó, hogy a szegényebb néposztály is könnyen megszerezheti; kívánatos is, hogy mihamar elterjedjen. Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

Igazságszolgáltatás.

Sályi-i csendélet.

A nagyváradai kir. törvényszék tegnap tárgyalta folytatólag a sályi-i községi jegyző, *Roskovics* Béla ügyét, a kit *Lengyel* Sándor és *Lajos* sályi-i lakosok egy szép holdvilágos éjszakán megtámadtak s a vádlevél tanúsága szerint, megverték. Felolvasták a mult tárgyalás jegyzőkönyvét.

Kihallgatják *Mester* Attila gypajui körorvost a *Majernyik* György bakter fejsérülését illetőleg, melyre nézve *Majernyik* azt vallotta,

hogyan említett verekedésnél kapta, azonban a visum repertumban ez a seb nincs felvéve.

Mester Attila körorvos kijelenti, hogy a seb nem abból a verekedésből származik. A törvényszék elrendeli a tanu meghiteltetését. Tanuképen kihallgatják Majernyik Györgynét, ki azt bizonyítja, hogy a sebet férje a Lengyel Sándorral való verekedésben kapta.

Papp Balázs azt vallja, hogy Majernyik a fejsebét évekkal ezelőtt kapta.

Jónás János szerint Majernyik lórugástól kapta 2 évvel ezelőtt fejsebét.

Dr. Vámosy Mihály kir. ügyész hatóság elleni erőszak, magánlaksértés, súlyos testi sértés és becsületsértés miatt emelt vádat Lengyel Sándor és Lajos ellen.

Rádl Ödön a magánvád képviselője csatlakozik az ügyészi indítványhoz.

Dr. Márkus László széles alapon fejti ki a védelmet. Tagadja védenet, Lengyel Sándor beszámítható állapotát s egyenként czáfolgatja az ügyészi vádpontokat. Az elsőrendű vádlott Lengyel Sándor ellen a könnyű testi sértés vétségét, büntetését pedig a minimumban kéri megállapítani. A másodrendű vádlott Lengyel Lajost felmentetni kéri.

A kir. törvényszék elsőrendű vádlott Lengyel Sándort hatóság elleni erőszak, magánlaksértés kísérlete, súlyos testi sértés büntetésében mondotta ki vétkesnek és 8 havi börtönre s az eljárási költségek megfizetésére, Lengyel Lajost pedig 14 napi fogházra ítélte. Az ítélet ellen vádlott felebbezett.

Közös halál helyett házasság. Stahl Jakab, egy budafoki sváb legény, régóta szerette Kinder Katalint, de kevéssel ezelőtt, hogy oltár elé akarta vinni, besorozták katonának. Ezt a nagy fájdalmat Stahl Jakab nem bírta elviselni és megegyezett a leánnyal, hogy előbb őt, azután önmagát fogja agyonlőni. Kimentek a mezőre, de Kinder Katalinnak az utolsó pillanatban inába szállott a bátorsága és futásnak eredt. Stahl Jakab egy darabig utána szaladt, de még mielőtt elérte volna, elkeseredésében beleugrott egy kutba. Onnét huzták ki a csendőrök. Megindult ellene a vizsgálat s ennek során Kinder Katalint is ki kellett hallgatni.

A vizsgálóbíró idézésére azonban az a kedvező válasz érkezett Budafokról, hogy Kinder Katalin nem tehet eleget az idézésnek, mert időközben Stahl Jakab felesége lett s most újszülött csecsemője mellől nem távozik. A pestvidéki törvényszék, a mely később az ügyet tárgyalta, nem akarta a sok baj után összekevert fiatal házaspárt újból szétválasztani és Stahl Jakabot, kit az ügyész szándékos emberölés kísérletével vádolt, fölmentette. Kegyelmes volt ma a kir. ítélőtábla is, amely Dessewffy Marcell bíró előadása mellett helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

Védjegybitorlás. Aufricht Samu budapesti likörgyáros ellen Zwack J. és Tsa helybeli szeszgyáros feljelentést tett, hogy egyedül az ő tulajdonát képező „Unicum” likör-czimet Aufricht felhasználva, saját készítményeit ezzel a czímmel árusította, a mi Zwack és társának jelentékeny kárt okozott. A járásbíró nem látván védjegybitorlást fennforogni, Aufrichtet a vád és következményei alól felmentette.

A kir. tábla azonban a járásbíróval ellenkező álláspontra helyezkedve, kimondta a védjegybitorlás vétségét és Aufrichtet 200 frt pénzbüntetésre és az ítéletnek a fővárosi lapokban való közzétételére ítélte. A kir. kuria, mely ma foglalkozott ez esettel, Székács bíró előadása alapján a tábla ítéletét helybenhagyta.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: Dr. Járosy Károly.

- 1636 Öcsöd község árvapénztára — Szabó János.
2958 Stolcz Lipót — Nádor L. és társa czég csődtömeg.
2954 Stolcz Lipót — Nádor L. és társa czég csődtömeg.
2960 Stolcz Lipót — Nádor L. és társa czég csődtömeg.
2961 Stolcz Lipót — Nádor L. és társa czég csődtömeg.
2962 Stolcz Lipót — Nádor L. és társa czég csődtömeg.
2963 Stolcz Lipót — Nádor L. és társa czég csődtömeg.
2964 Stolcz Lipót — Nádor L. és társa czég csődtömeg.

ZENE és MŰVESZET.

A régész-egylet hangversenye. A »Biharmegyei régészeti és történelmi egylet« Tucsák Ferenczné, Winkler Mártha, dr. Karácsonyi János, Szmaassenka Ernő, Vomácska József és a »Nagyvárad zenekezdők egyesülete« zenekarának közreműködésével, saját pénztára javára f. évi december 10-én (vasárnap) d. u. 5 órakor a Kereskedelmi Csarnok dísztermében hangversenyt rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Helyárak: elsőrendű ülőhely 3 korona; másodrendű és oldalülőhely 2 korona; állóhely 1 korona; karzat 60 fillér. Előjegyzések eszközölhetők és jegyek válthatók Láng József ur könyvkereskedésében.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Irla: Fernand-Hue.

12

Francozából fordította — Ó.

— Most már értem! Atkins ur bizonyítékokat akar szerezni rokonai haláláról, hogy örökölhessen. De valami meglepett elbeszélésében. Te azt mondat, hogy a ki pénzedet elhozta, elvette az irományokat is?

— Igen, parancsnok ur.

— Nem értem, hogy nem használta föl azokat eddig?

— Bizony azt én sem tudnám megmondani.

— Itt van valami, a mi egyáltalában nem világos előttem.

— Tehát megpróbálsz elnyerni a díjat?

— Miért ne? — parancsnok ur!

— Jól van, segítségére leszek. Mert ha nem is vagyok oka az atya halálának, minden esetre részben oka vagyok, hogy fia nincs a vagyon birtokába s azért, a mennyiben rajtam áll, jóvá igyekszem tenni hibámat. Most egyelőre nincs más mit tenni, mint elmenni Atkins urhoz és elmondani neki, amennyit tudsz.

— Parancsára, kapitány ur!

— Vele megyek, holnap utazunk.

— Parancsára.

— Addig is menj vissza hálódhoz és gondolkozzál a dolgról. De ne szólj semmit senkinek! Érted? senkinek!

Értem, parancsnok ur!

Péter bement, hol György már türelmetlenül várta.

— Nos, pályázol a félmillió dollárra?

— Azt hiszem, igen.

— Előre is gratulálok és jó sikert kívánok.

— Köszönöm György urfi.

— Sokáig beszélgettél nagybátyámmal.

— Igen, elbeszélgettünk a régi időről, mikor még fiatalok voltunk. Talán majd elbeszéli önnek is a dolgot.

A házból éppen Margit hívta Györgyöt, ki eltávozott a gondolataiba mélyedt matrózt magára hagyva.

MÁSODIK FEJEZET.

Egy becsületes rokon.

Ebédig Parr kapitány elkészült tervével. — Gyermekek, szólj evés közben, egy kissé elutazom. Pennsylvániába megyek Oil Citybe a reggeli vonattal. Pétert is elviszem.

— A hirdetés ügyben? — kérde Cyörgy.

— Igen.

— Sokáig lesz oda? kérde Margit.

— Három-négy napig.

Masnap reggel Parr és Péter elindultak. Egész nap utaztak és késő éjjel érkeztek Oil Citybe. Mindjárt kezdetben igen kellemetlen benyomást tett rájuk a város. A levegő át volt hatva a petróleum-bűztől, a házak piszkosak és füstösek voltak, minden igen barátság-talan színű volt.

Másnap Parr kapitány tudakozódott Atkins lakása után, mely a városon kívül volt. Eléggé impozáns nagy ház volt, a földszinten irodákkal, míg az első és második emelet Atkins urnak és családjának volt fenntartva.

A parancsnok belépett a gazdag gyáros irodájába, miután névjegyet előre beküldte.

Atkins ur körülbelül ötven éves kövér ember volt apró szemekkel és madárcsőröz hasonló orral. Midőn Parr a matrózzal belépett, székéről fel sem kelt, fejét is alig emelte fel írásai közül s kérdezte:

— Mi tetszik?

— Uram, felelt a parancsnok, a New-York Herald-ban egy hirdetést olvastam...

E szavakra Atkins gyorsan felugrott, kezét nyújtá látogatóinak s helylyel kínálta meg őket. Azután leült s igyekezett lehetőleg barátságos ábrázatot öltetni.

— Ön hirt adhat nekem szerencsétlenül járt rokonaimról?

— Igen uram, mert a hajótörés pillanatában én voltam a hajó parancsnoka.

— S ön bizonyítvánnyal azon hirrel jött, hogy rokonaim elvesztek és...

(Folyt. köv.)

TA VIRATOK.

A pénzügyi bizottság ülése.

— Tüntető távozás. —

Budapest, nov. 29. (Saj. tud. táv.) A pénzügyi bizottság ülése előtt Komjáthy Béla Bartha Ödön és Kossuth Ferencz kijelentették, hogy ha a kormány nem ad felvilágosítást a tegnapi felvetett adatokra, melyen az új kvóta alapul, kénytelenek lesznek a tárgyalástól visszavonulni.

Szell Kálmán miniszterelnök, Bartha Ödönnek válaszolva utalt arra, hogy a törvény csak akkor lép hatályba, ha Ausztriában is megfelelő parlamenti megállapodások jönnek létre, a mit a felszólaló jegyzőkönyvbe is vétetett. Az ellenzék fenyegetőzésére pedig kijelentette, hogy a mi felvilágosítást adhatott, azt már megadta, egyéb adatokat most lehetetlen összeszedni.

Erre az ellenzék eltávozott s a bizottság most vita nélkül megszavazta a részleteket. Az új kvótajavaslatot Neményi előadó holnap már a Házban bemutatja. (M. T. I.)

A chilei kormányválság.

Valparaiso, nov. 29. Az új kabinet következőkép alakult meg: Elia Fernandez Allbano miniszterelnök, Rafael Errazariz Ulmeneta külügy, Manuel Salinas pénzügy, Franciscoller-Nerboso igazságügy, Ricardo Matte hadügy, Florencio Valdes iparügy. (M. P. I.)

A delegációk.

Bécs, nov. 29. A Reichsrath delegációjának megnyitó ülése holnap este 6 órakor lesz az urakháza üléstermében.

KÖZGAZDASÁG.

Italmérők a pénzügyminiszternél.

Az italmérők egyesületének küldöttsége járt Lukács László pénzügyminiszternél, hogy bajaik orvoslására felkérje. Ez alkalommal memorandumban adták elő, hogy mennyi teher nyomja üzletüket s szinte tönkretűnésük várható, ha a miniszter idejében nem segít rajtuk. Italmérési illeték, III. oszt. kereseti adó, városi pótdadó, gáz, vízvezeték és lakbér, valamint a feldolgozott szesz fogyasztási adója, mind nagy összeggel szerepel. Üzletmenetük kárára van, hogy a város több utcából eltiltotta őket s a rendőrség is minden akadályt gördít eléjük. Újabb arra kérték a minisztert, hogy az új italmérési törvény szerint az égetett szesz folyadékok literjét minimális 1 forintban állapítsa meg. Ez a kérelem közegészségügyi szempontból is fontos, mert 60 kros ár mellett — mint azt a szatócsok kérték — törkölyt vagy szilvóriumot elárusítani lehetetlen mivel, ez a vidéken is 55—65 kr. A miniszter jóakarataról biztosította a küldöttséget.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, november 29.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	—	—	—	—	368.30
Magyar hitel	—	—	—	—	372.75
Allamvasut	—	—	—	—	339.—
Rimamurányi	—	—	—	—	332.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	183.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	341.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	623.—

Határidők.

Budapest, november 29.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	—	—	—	—	—
Buza áprilisra	—	—	—	—	8.09

Uj tengeri	—	—	—	—	4.90
Rozs okt.	—	—	—	—	6.41
Zab okt.	—	—	—	—	5.05
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Készáru 25,000 mm. változatlan.

Bécs, november 29.

Érték. Javult.

Osztr. hitel	—	—	—	—	877.60
Magyar hitel	—	—	—	—	878.—
Allamvasut	—	—	—	—	332.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. november 29-én.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	—	116.50
Magyar koronajáradék	—	—	—	—	95.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	—	—	—	—	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,1/2%	—	—	—	—	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	118.—

Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	94.—
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	—	99.—
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	—	—	—	—	94.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	159.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	188.—
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	99.50
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	99.25
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	99.50
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	186.25
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	905.—
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	878.25
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	—	377.60
Párisi vista	—	—	—	—	333.25
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	120.75
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	9.57
London vista	—	—	—	—	47.80
20 márkás arany	—	—	—	—	11.79

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Veiszlovits Adolf és fia

„Concordia Entreprise des pompes funébres“

Első nagyváradai disztemetkezési intézete

és

SIRKŐ RAKTÁRA

a régi helyiséggel szemben levő

BAZÁR-ÉPÜLETBE

helyeztetett át.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.			
V. v.		Sz. v.		Sz. v.		Th. v. sz. sz.		V. v.		Sz. v.		Sz. v.		V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 00				
V.-Velenceze >	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya >	4 42	2 43	Ósi >	6 08	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 03				
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Szudrics >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 12				
Kardó >	4 50	3 27	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	3 17	Szeghalom >	5 40	4 23				
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	Sonkolyos >	5 58	4 15	Körösszeg >	7 02	3 36	Vésztő >	6 12	5 02				
Tasádfő >	6 07	4 31	Belényes-Ujlak >	6 10	4 27	Szakál >	7 39	4 05	Köt >	6 38	6 95				
Drák-Cséke >	6 30	4 45	Borz >	6 19	4 37	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Iráz >	6 52	6 26				
Magyar-Cséke >	6 50	4 50	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 59				
Dusesd >	7 05	5 12	Gyanta >	6 56	5 19	Iráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 15				
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Hollód >	7 10	5 —	Köt >	9 19	5 14	Szakál >	7 48	7 42				
Hollód >	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Vésztő >	9 44	5 32	Körösszeg >	8 11	8 19				
Gyanta >	8 12	6 11	Dusesd >	7 55	6 34	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 33				
>	8 38	6 36	Magyar-Cséke >	8 07	6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 56				
>	8 53	6 50	Drág-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 19				
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Tasádfő >	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 34				
Sonkolyos >	9 18	7 13	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.					
Belényes >	10 04	7 47	Kardó >	9 27	8 31	Nagyvárad ind.	6 50	5 43	Érmihályfalva ind.	5 05	5 24				
Szudrics >	10 27	8 09	Félix-Fürdő >	9 40	8 45	B.-Püspöki >	7 17	5 59	Érselind >	5 37	6 08				
Lunka-Rézbánya >	10 56	8 34	V.-Velenceze >	10 01	9 09	Bihar >	7 44	6 22	Székelyhid >	6 14	6 43				
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	Paptamási >	8 13	6 48	Nagykágya >	6 27	7 03				
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid				Vegyes v.				Sz. v.			
V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		Sz. v.		Vegyes v.		V. v.	
Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45	Nagyvárad ind.	6 50	5 43	Érmihályfalva ind.	5 05	5 24				
Apátkeresztur >	10 46	8 41	Monos-Petri >	4 46	4 56	B.-Püspöki >	7 17	5 59	Érselind >	5 37	6 08				
V.-Ábrány >	11 03	8 55	V.-Ábrány >	4 57	5 08	Bihar >	7 44	6 22	Székelyhid >	6 14	6 43				
Monos-Petri >	11 16	9 06	Apátkeresztur >	5 13	5 26	Paptamási >	8 13	6 48	Nagykágya >	6 27	7 03				
Margitta érk.	11 28	9 16	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07	Gyapoly >	8 29	7 03	B.-Diószeg >	6 42	7 23				
						B.-Diószeg >	8 52	7 24	Gyapoly >	6 59	7 28				
						Nagykágya >	9 07	7 38	Paptamási >	7 24	8 20				
						Székelyhid >	9 40	8 03	Bihar >	7 45	8 08				
						Érselind >	10 08	8 26	B.-Püspöki >	8 05	8 02				
						Érmihályfalva érk.	10 44	9 —	Nagyvárad érk.	9 21	9 15				

Nyomatott Szent-László-nyomdában Nagyváradon.